2020. szeptember 17., csütörtök

P9_TA(2020)0232

Az oroszországi helyzet, Alekszej Navalnij megmérgezése

Az Európai Parlament 2020. szeptember 17-i állásfoglalása az oroszországi helyzetről: Alekszej Navalnij megmérgezése (2020/2777(RSP))

(2021/C 385/13)

Az Európai Parlament,

— tekintettel az Oroszországról szóló korábbi állásfoglalásaira,

— tekintettel az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezményre,

— tekintettel az Oroszországi Föderáció alkotmányára, különösen annak 2. fejezetére és kifejezetten a szólásszabadságot védő 29. cikkére, valamint azokra a nemzetközi emberi jogi kötelezettségekre, amelyeket Oroszország az Európa Tanács, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) és az ENSZ tagjaként vállalt,

— tekintettel az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének Alekszej Navalnij megmérgezéséről szóló, az Európai Unió nevében tett 2020. szeptember 3-i nyilatkozatára,

— tekintettel a Bizottság alelnökének / az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének (alelnök/főképviselő) Alekszej Navalnij megmérgezéséről szóló, 2020. augusztus 24-i és szeptember 2-i nyilatkozatára,

— tekintettel Michelle Bachelet, az ENSZ emberi jogi főbiztosa 2020. szeptember 8-i nyilatkozatára, amelyben Alekszej Navalnij megmérgezésének független kivizsgálására szólít fel,

— tekintettel a G7-ek külügyminisztereinek Alekszej Navalnij megmérgezéséről szóló, 2020. szeptember 8-i nyilatkozatára,

— tekintettel a vegyi fegyverek kifejlesztésének, gyártásának, felhalmozásának és használatának tilalmáról, valamint megsemmisítéséről szóló egyezményre (vegyifegyvertilalmi egyezmény), amely tiltja a vegyi fegyverek használatát, kifejlesztését, gyártását, felhalmozását és átadását,

— tekintettel arra, hogy a vegyifegyvertilalmi egyezmény részes államai konferenciájának 2019. november 27-i 24. ülésszakán egyhangúlag elfogadták a C-24/DEC.4 és a C-24/DEC.5 határozatot, felvéve az egyezmény vegyi anyagokról szóló mellékletének 1. jegyzékébe a szerves foszfort tartalmazó, novicsokként ismert idegmérgeket, valamint hogy e határozatok 2020. június 7-én hatályba léptek,

— tekintettel a Charité – Universitätsmedizin Berlin kórház 2020. augusztus 24-i nyilatkozatára, amely szerint Alekszej Navalnij idegméreggel történő mérgezés áldozatává vált,

— tekintettel a német szövetségi kormány 2020. szeptember 2-i nyilatkozatára, amelyben sürgősen felszólította az orosz kormányt, hogy tegyen nyilatkozatot az incidensről, és a lehető leghatározottabban elítélte a támadást,

— tekintettel a Vegyifegyver-tilalmi Szervezet (OPCW) főigazgatójának az Alekszej Navalnij elleni vegyifegyver-használattal kapcsolatos állításokról szóló, 2020. szeptember 3-i nyilatkozatára, amelyben hangsúlyozza, hogy „a Vegyifegyver-tilalmi Egyezmény értelmében valamely személy idegméreg használata révén történő mérgezése vegyifegyver-használatnak minősül”,

— tekintettel az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 5. cikkére és a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 7. cikkére, amelyek kimondják, hogy senkit nem lehet kínzásnak és kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, és amelyeknek az Oroszországi Föderáció részes fele,

— tekintettel az ENSZ Közgyűlése által 1998. december 9-én elfogadott, az egyéneknek, csoportoknak és a társadalmi szervezeteknek az egyetemesen elismert emberi jogok és alapvető szabadságok előmozdításához és védelméhez való jogáról és az ezek iránti felelősségéről szóló nyilatkozatra,

— tekintettel eljárási szabályzata 132. cikkének (2) és (4) bekezdésére,

A. mivel Alekszej Navalnij vezető orosz ellenzéki politikus ügyvédként, bloggerként és korrupcióellenes aktivistaként számos, üzleti vállalkozásokat és orosz politikusokat érintő korrupciós ügyet derített fel, Oroszország-szerte nyilvános tiltakozások élén állt, és egyike lett az orosz ellenzék néhány tényleges vezetőjének; mivel korábban őrizetbe vették, letartóztatták és elítélték, kísérletet téve politikai és nyilvános tevékenységeinek leállítására; mivel az Emberi Jogok Európai Bírósága számos ilyen eljárást visszaélésszerűnek és a tisztességes eljárás elvével ellentétesnek nyilvánított; mivel Alekszej Navalnijt fizikai támadások is érték: 2017-ben egy orvosi fertőtlenítőszerrel kis híján megvakították, 2019-es fogva tartása alatt pedig állítólag megmérgezték; mivel az elkövetőket egyik esetben sem állították bíróság elé;

B. mivel a jelentések szerint Alekszej Navalnij 2020. augusztus 20-án egy orosz belföldi légi járaton kómába esett, és az orosz Omszk város egyik kórházába szállították, 2020. augusztus 22. óta pedig, családja kérésére, a berlini Charité kórházban részesül orvosi kezelésben;

C. mivel az Alekszej Navalnij meggyilkolására irányuló kísérletre a 2020. szeptember 13-i oroszországi helyi és regionális választásokat megelőzően került sor, ahol ő és csoportja aktívan részt vett a Putyin-rezsim jelöltjeinek legyőzésére irányuló „intelligens szavazási” stratégia bevezetésében; mivel ez különösen aggasztó fényt vet a demokrácia, az alapvető szabadságok és az emberi jogok helyzetére az országban;

D. mivel közvetlenül az ellene irányuló mérgezési kísérlet előtt Alekszej Navalnij Novoszibirszkben és Tomszkban tartózkodott, ahol a helyi kormányzók korrupciós ügyeit vizsgálta; mivel a régiókban folytatott korrupcióellenes tevékenységei révén növelte az ilyen esetek ismertségét a helyi lakosság körében, és ennek következtében növelte a regionális választásokon való részvételt, ezáltal mozgósítva az ellenzéki szavazókat; mivel Alekszej Navalnij 40 regionális irodából álló rendszert hozott létre az országban, amely állandó jelleggel ellenőrzi a helyi hatóságokat, de az orosz hatóságok részéről megfélemlítésnek és üldöztetésnek van kitéve;

E. mivel Alekszej Navalnij határozott támogatását fejezte ki a habarovszki és belaruszi tüntetők iránt, és a Belaruszban zajló változásokat inspirációnak tekintette Oroszország népe számára;

F. mivel az Oroszországban elkövetett politikai gyilkosságok és mérgezések a rezsim rendszerszintű eszközei, amelyek szándékosan az ellenzéket célozzák meg; mivel ezt tovább súlyosbítja, hogy a hatóságok nem hajlandók alaposan kivizsgálni Anna Politkovszkaja, Borisz Nyemcov, Szergej Protazanov, Vlagyimir Kara-Murza és mások ellen irányuló, politikai indíttatású gyilkosságokat, illetve gyilkossági kísérleteket; mivel a kormány vagy a kormánypárti média rendszeresen verbális támadásokat intéz az ellenzék képviselői ellen, lejáratókampányokat folytat ellenük és dehumanizáló módon lép fel velük szemben;

G. mivel ez a közelmúltbeli gyilkossági kísérlet csak a legutóbbi példa az emberi jogok védelme, valamint a közösen elfogadott demokratikus elvek és a jogállamiság tiszteletben tartása terén az Oroszországi Föderációban tapasztalható igen súlyos visszaesésre;

H. mivel a társadalmi másként gondolkodók folyamatos elnyomását tovább erősíti a rendőrségi és biztonsági erők büntetlensége, valamint az, hogy a bíróságok nem hajlandók e bűncselekmények valódi elkövetőit eljárás alá vonni, akik nem csupán büntetlenül maradnak, hanem a Kreml még elismerésben is részesíti őket;

I. mivel az ismert orosz emberi jogi szervezet, a Memorial szerint több mint 300 politikai és vallási fogoly van az Oroszországi Föderációban; mivel az EU szolidaritást tanúsít valamennyi másként gondolkodóval és az orosz néppel, akik a szabadságukat és életüket fenyegető veszély, valamint a Kreml és az orosz hatóságok nyomása ellenére továbbra is küzdenek a szabadságért, az emberi jogokért és a demokráciáért;

J. mivel az orosz titkosszolgálat által elkövetett politikai indíttatású gyilkosságok és gyilkossági kísérletek közvetlen hatást gyakorolnak az EU belső biztonságára;

2020. szeptember 17., csütörtök

K. mivel a Charité – Universitätsmedizin Berlin kórház arra a következtetésre jutott, hogy Alekszej Navalnijt a novicsok-csoportba tartozó idegméreggel mérgezték meg, amely csoport a Szovjetunió és az Oroszországi Föderáció által kifejlesztett, katonai fokozatú idegmérgeket jelenti; mivel ezt a megállapítást a német fegyveres erők szaklaboratóriuma és több, egymástól függetlenül működő laboratórium is megerősítette; mivel az EU területén a közelmúltban novicsok idegmérget használtak a volt orosz hírszerző tiszt, Szergej Szkripal és lánya, Julija Szkripal ellen az egyesült királyságbeli Salisburyben, 2018 márciusában elkövetett támadás során, amely Dawn Sturgess amesburyi lakos véletlen halálát is okozta;

L. mivel Alekszej Navalnij mérgezését először orosz orvosok kezelték, akik később azt állították, hogy nem találták mérgezés nyomát a szervezetében, és megpróbálták megakadályozni az országból való elszállítását, és mivel az orosz hatóságok tagadják, hogy bármilyen közük lenne az esethez;

M. mivel a novicsok idegméreg olyan eszköz, amelyet oroszországi katonai struktúrák és titkosszolgálatok részére fejlesztettek ki és amely csak ezek számára hozzáférhető; mivel az ilyen anyagokat az orosz jog szabályozza; mivel a novicsok idegméreg olyan vegyi fegyver, amelyet csak állami tulajdonban lévő katonai laboratóriumokban lehet kifejleszteni, és amelyet magánszemélyek nem szerezhetnek be; mivel azonban ha mégis ez a helyzet, akkor ez Oroszország nemzetközi jogi kötelezettségvállalásainak megsértését jelenti;

N. mivel a Tanács felszólította az orosz hatóságokat, hogy alaposan vizsgálják ki az Alekszej Navalnij elleni gyilkossági kísérletet, közös nemzetközi válaszlépésre szólított fel, és fenntartotta magának a jogot, hogy megfelelő lépéseket tegyen, beleértve a korlátozó intézkedéseket is;

O. mivel a vegyifegyvertilalmi egyezmény értelmében valamely személynek idegméreg használata révén történő mérgezése vegyi fegyverek használatának minősül, és mivel a vegyi fegyverek bárki általi, bármely körülmények közötti használata a nemzetközi jog és a nemzetközi emberi jogi normák súlyos megsértésének minősül; mivel az erre irányuló két javaslat – köztük az Oroszországi Föderáció által előterjesztett javaslat – egyhangú elfogadását követően a novicsokot felvették a vegyifegyvertilalmi egyezmény szabályozott anyagokat tartalmazó jegyzékébe, és ezért arra az egyezmény szerinti legszigorúbb ellenőrzési iránymutatások vonatkoznak;

P. mivel a gondolat- és a szólásszabadsághoz, valamint az egyesülés és a békés gyülekezés szabadságához való jogot az Oroszországi Föderáció alkotmánya rögzíti;

Q. mivel az orosz állam által ellenőrzött információforrások megpróbálják tagadni az orosz hatóságok felelősségét az Alekszej Navalnij elleni gyilkossági kísérletben azáltal, hogy hamis információkat terjesztenek és elterelik a figyelmet a demokráciának, a jogállamiságnak, az alapvető szabadságoknak és az alapvető jogoknak az Oroszországi Föderációban elkövetett folyamatos megsértéséről;

R. mivel a 2020. szeptember 13-i oroszországi regionális választások során rekordszámú, az eredmények meghamisítását kifogásoló panaszt nyújtottak be; mivel azokban a városokban, ahol Alekszej Navalnij jelen volt az ellene elkövetett mérgezési kísérlet előtt (Novoszibirszk és Tomszk), intelligens szavazási rendszere hatékonynak bizonyult, és hozzájárult Putyin jelöltjeinek legyőzéséhez;

S. mivel az Európai Parlament hivatalosan arra a következtetésre jutott, hogy Oroszország már nem tekinthető „stratégiai partnernek”, tekintettel többek között ellenséges – harmadik országokban katonai beavatkozásokat és illegális megszállásokat is elkövető – külpolitikájára;

1. határozottan elítéli az Alekszej Navalnij elleni gyilkossági kísérletet, és legmélyebb aggodalmának ad hangot amiatt, hogy orosz állampolgárok ellen több esetben is idegmérget alkalmaztak;

2. emlékeztet arra, hogy a vegyi fegyverek bármely körülmények között történő használata a nemzetközi jog, különösen a vegyifegyvertilalmi egyezmény értelmében elítélendő bűncselekménynek minősül;

3. hangsúlyozza, hogy az Alekszej Navalnij elleni gyilkossági kísérlet egy rendszerszintű törekvés része volt, amelynek célja, hogy elhallgattassa őt és más ellenzéki hangokat, és meggátolja őket a rezsimen belüli súlyos korrupció további feltárásában, és általában véve elrettentse az országban a politikai ellenzéket, különösen azzal a céllal, hogy befolyást gyakoroljon a 2020. szeptember 11–13-i oroszországi helyi és regionális időközi választásokra;

4. ismételten hangsúlyozza, hogy Alekszej Navalnij esete egy olyan szélesebb körű orosz politika egyik eleme, amely az elnyomó belső politikákra és az agresszív nemzetközi fellépésre, az instabilitás és a káosz terjesztésére, befolyási övezetének és dominanciájának helyreállítására, valamint a szabályokon alapuló nemzetközi rend aláásására összpontosít;

5. kéri, hogy (az EU, az ENSZ, az Európa Tanács, szövetségeseik és az OPCW bevonásával) haladéktalanul indítsanak nemzetközi vizsgálatot, és hangsúlyozza, hogy kész hozzájárulni egy ilyen vizsgálathoz; felhívja az OPCW-t, hogy indítson részletes vizsgálatot Oroszország nemzetközi kötelezettségvállalásainak a vegyi fegyverek területén történt megsértésére vonatkozóan; felhívja az orosz hatóságokat, hogy teljes mértékben működjenek együtt az OPCW-vel a pártatlan nemzetközi vizsgálat biztosítása érdekében, és vonják felelősségre az Alekszej Navalnij elleni bűncselekmény elkövetéséért felelős személyeket;

6. felhívja a Külügyek Tanácsát, hogy 2020. szeptember 21-i ülésén aktívan foglaljon állást e kérdésben; követeli, hogy az EU a lehető leghamarabb állítsa össze az Oroszországgal szembeni ambiciózus korlátozó intézkedések jegyzékét, és megerősíti az Oroszországgal szembeni jelenlegi szankcióit; olyan szankcionálási mechanizmusok bevezetését sürgeti, amelyek – Navalnij Korrupcióellenes Alapítványának megállapításaival összhangban – lehetővé tennék a korrupt személyek európai vagyonának összegyűjtését és befagyasztását;

7. felhívja az orosz hatóságokat, hogy vessenek véget politikai ellenfeleik zaklatásának, megfélemlítésének, az ellenük elkövetett erőszakos cselekményeknek és elnyomásnak azáltal, hogy megszüntetik azt a büntetlenséget, amely már számos újságíró, emberijog-védő és ellenzéki politikus halálához vezetett; hangsúlyozza, hogy biztosítani kell, hogy ezek az emberek bármiféle beavatkozás nélkül gyakorolhassák jogszerű és hasznos tevékenységeiket anélkül, hogy aggódniuk kellene saját életükért vagy családtagjaik és barátaik életéért;

8. felhívja az EU-t, hogy a pluralizmus és a szabad és tisztességes választások elősegítése, valamint az ellenzéki jelöltek számára az egyenlő versenyfeltételek megteremtése érdekében folyamatosan követelje Oroszországtól a nemzetközi normákkal összeegyeztethetetlen valamennyi törvény hatályon kívül helyezését vagy módosítását, beleértve az orosz alkotmánynak és a választások jogi keretének, valamint a külföldi ügynökökre és nemkívánatos szervezetekre vonatkozó jogszabályoknak a közelmúltban jogtalanul hatályba lépett módosításait is;

9. kinyilvánítja szolidaritását a nyitott és szabad társadalom iránt elkötelezett demokratikus erőkkel Oroszországban, és támogatja a támadások és elnyomás célpontjává vált egyéneket és szervezeteket;

10. hangsúlyozza az Oroszországi Föderációnak az ENSZ Biztonsági Tanácsa tagjaként fennálló azon kötelezettségét, hogy tiszteletben tartsa a nemzetközi jogot és a vonatkozó megállapodásokat és egyezményeket, és teljes mértékben eleget tegyen nemzetközi kötelezettségvállalásainak, beleértve az OPCW-vel való együttműködést a vegyifegyvertilalmi egyezmény bármilyen megsértésének kivizsgálása során;

11. nyomatékosan kéri az Oroszországi Föderációt, hogy sürgősen tegyen lépéseket a nemzetközi közösség által felvetett kérdések tisztázására, továbbá haladéktalanul és teljeskörűen tájékoztassa novicsok-programjáról az OPCW-t;

12. hangsúlyozza, hogy az Oroszországi Föderáció az Európa Tanács és az EBESZ tagjaként elkötelezte magát az emberi jogok európai egyezményében és a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányában foglalt alapvető szabadságok, emberi jogok és a jogállamiság tiszteletben tartása mellett;

13. felhívja az alelnököt/főképviselőt és az Európai Külügyi Szolgálatot, hogy biztosítsák, hogy amint újraindul az EU–Oroszország emberi jogi konzultáció, ennek során vessék fel valamennyi, politikai okokból bíróság elé állított személy ügyét, és hivatalosan kérjék, hogy Oroszország e konzultációkon részt vevő képviselői minden ügyben adjanak megfelelő választ; felhívja a Tanács és a Bizottság elnökét, valamint az alelnököt/főképviselőt, hogy továbbra is kísérjék szoros figyelemmel ezeket az ügyeket, vessék fel a kérdéskört az Oroszországgal közös különböző fórumokon és találkozókon, és tegyenek jelentést a Parlamentnek az orosz hatóságokkal folytatott párbeszédről;

14. felhívja a tagállamokat, hogy hangolják össze Oroszországgal kapcsolatos álláspontjaikat, és egységesen lépjenek fel az orosz hatóságokkal folytatott két- és többoldalú fórumokon;

15. ismételten hangsúlyozza, hogy rendkívül sürgős megkezdeni az EU Oroszországgal fennálló kapcsolatainak alapos, stratégiai újraértékelését, amely a következő elveket foglalná magában:

a) felhívni az alelnököt/főképviselőt, hogy tekintse át az Oroszországgal kapcsolatos uniós politikát és az EU Oroszországgal fenntartott kapcsolatait vezérlő öt elvet, és dolgozzon ki új átfogó stratégiát, amely a demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogok orosz vezetés és hatóságok általi tiszteletben tartása terén tapasztalt fejlemények függvénye lesz;

b) felhívni a tagállamokat, hogy folytassák Oroszország elszigetelését a nemzetközi fórumokon (mint például a G7-ek és más formátumok), és kritikusan vizsgálják felül az EU és Oroszország között a különböző külpolitikai platformokon folytatott együttműködést;

c) felhívni a Tanácsot, hogy kezelje prioritásként a Magnyickij-stílusú uniós emberi jogi szankciós mechanizmus jóváhagyását és a közeljövőben történő végrehajtását, amely mechanizmus tartalmazza a szankcionált személyek listáját, és magában foglalhat az orosz rezsimre irányuló ágazati szankciókat is;

d) a Navalnij-ügy fényében megismétli az „Északi Áramlat 2” projekt leállítására vonatkozó korábbi álláspontját;

e) felhívja a Tanácsot, hogy fogadjon el uniós stratégiát az orosz másként gondolkodók, a nem kormányzati szervezetek és a civil társadalmi szervezetek, valamint a független média/riporterek támogatására, teljes mértékben kihasználva az emberijogvédő-mechanizmusokat, további lehetőségeket teremtve az orosz fiatalok számára, hogy az EU-ban tanuljanak, és segítve egy száműzetésben működő orosz egyetem elindítását az egyik tagállamban;

f) felhívja a Tanácsot, hogy haladéktalanul kezdje meg a demokratikus Oroszországgal való jövőbeli kapcsolatokra vonatkozó uniós stratégia előkészítését és fogadja el azt, többek között széles körű ösztönzőket és feltételeket kínálva a szabadság és a demokrácia irányába mutató belföldi tendenciák megerősítésére;

16. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, a Tanácsnak, a Bizottságnak, a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek, az Európa Tanácsnak, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetnek, valamint az Oroszországi Föderáció elnökének, kormányának és parlamentjének.